

List za kmeti delav-
skega ljudstva. Delav-
ci so opravičeni do
vsega kar producirajo.

This paper is devoted
to the interests of the
working class. Work-
ers are entitled to all
what they produce.

PROLETARCE

Entered as second-class matter, Dec. 6, 1907, at the post office
at Chicago Ill. under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

Office: 2146 Blue Island Ave.

"Delavci vseh dežela, združite se".

PAZITE!

na številko v oklepaju-
ki se nahaja poleg va-
šega naslova, prileplje-
nega spodaj ali
na ovitku. Ako (162)
je številka
tedaj vam s prihodnjo
številko našega lista po-
stejno naročnina. Prosi-
mo ponovite jo takoj.

Štev. (No.) 161.

Chicago, Ill., 11. oktobra (October), 1910.

Leto (Vol.) V.

Ob letu.

Dne 13. oktobra lanskega leta je dala klerikalna španska vlada na željo nazadnjaškega Rima umoriti postavno Francisca Ferrera v trdnjavi Montjuich.

Sodilo ga je vojaško sodišče, živi avtomatje, ki ne vprašajo po pravici, marveč le po željah in ukazih višjih. Ko je Francisco Ferrer stopil pred hlapec - sodni-ke španske vlade, je bila odloče-na njegova osoda: smrt! Obrav-nava je bila navadna sodnijska komedija, za katero sta klerikal-na Španska vlada, pod poveljst-vom zagrizenega sovražnika vsa-kega napredka ministerskega predsednika Mavra in nazadnjaš-ki Rim pod vplivom jezuita Mer-ry del Val že kar odločila naprej, da konča s tragedijo na morišču.

Francisco Ferrer je bil trn v peti vsem nazadnjakom in kleri-kaleem, ki živijo lahko le dotlej kot trojke v lenobi, dokler je ljudstvo neumno in verjame v verske bajke in v od Boga postavl-jene kralje, lame, papeže, šejk il islame, carje in svobodno leno in nepotrebno sodrgo za obstoj človeške družbe.

Francisco Ferrer je osnoval v klerikalni Španiji privatne ljuds-ke šole, v katerih so učili deco, da imajo vsi ljudje enako pravi-co do življenja.

In šole so vspevale. Na Španis-kem je rasel mlad, žilav in na duhu zdrav rod, ki je obetal pre-porod za klerikalno Španijo.

Z ustanovitvijo šol si je pa Ferrer ustvaril smrtno sovražni-ke, ki so se zarotili, da ne odne-hajo, dokler ga ne umorijo. In ta moralni zelo nizka sodrga, ki ima svoje glavno zatojišče v Vatika-nu, je čakala ugodne prilike, da pošlje Ferrera na Golgato.

Komaj so nastali "nemiri", štrajki v Barceloni in drugih španskih mestih, trgih in vaseh vsled tega, ker ljudstvo ni imelo kaj jesti, je vsa nazadnjaška so-drga v Španiji in Rimu, ki žre in žre žulje španskega naroda, zakričala soglasno v zboru: "Fer-rer je tega kriv! Na morišče ž njim!"

Zgodovina se ponavlja.

Ko so krista pribili na križ, so bili farizeji, pismouki, pismarji in višji duhovniki najglasnejši kričači, ki so zahtevali njegovo smrt.

Ko je pa Ferrer stopil pred vojni sod, so današnji farizeji, višji duhovniki in njim podreje-na sodrga provzročili isto gonjo.

Ni jih bilo sram zahtevati gla-vo človeka, dasi trdijo, kedar gre za njih vrat, da se božja zapoved glasi: **Ne vbijaj!**

V tem činu se zrealita njih hi-navstvo in podlost.

Ko je izdihnil Ferrer na mo-rišču je zavladalo veselje v vseh nazadnjaških krogih. "Ni ga več," je odmevalo od vsepovsod. "Drži in izžemali bodemo zopet ljudstvo poljubno.

A še leto ni minolo, že je šla klerikalna vlada rakom živizat in žabam gost.

Duh Francisca Ferrera je pri-šel vstajati. Klerikalna vlada je padla, vodstvo države je prevzel Canelajás, mož precej moderne-ga duha, ki pometa klerikalno sodrgo kot smeti.

Alfonzo, kraljiček z opičjim obrazom pa privoli vsako radikal-no zahtevo, da bi si ohranil pre-stol in ž njim udobno življenje. Za klerikalne grožnje se ne zme-ni, dasi mu klerikalci obetajo re-volucijo, krhavo revolucijo, če ne bo skrbel, da se vrnejo zopet do-bri časi za tiste ljudi, ki pasejo na tem grešnem svetu svoje trebuhe, za druge ljudi pa pasejo le duše za drugi boljši svet, ker dušna paša pastirjev svojega lastnega trebuha ne stane niti počenega groša, marveč jim nese še lep profit.

Tolika sprememba v enem le-

"Gorje! Ferrerjev duh vstaja!"

Razpadil se je dim . . . Sedel mrak je na Montjuich.
Zavrisnil trop je morilcev, jezuitov črnih,
posnemačev, Torquemada iz časov temnih,
tulil je rabljev trop, kakor da obsedel ga je njih hudici:

"Mrtev je Ferrer! Duh njegov strit v prah! —
Stebrov starih ne bo nam več podiral,
dogem naših, inkvizicije ne bo zatiral;
rešen je naš plen, preminul je vsaki strah!
Hoj! Zatrj je sled svobodnih šol;
kakor on, v grob so pokopane —
a kar je v grobu, več ne vstane . . .
Ferrer je mrtev! Raduj se španski Izrael!"

Tulil je morilcev črnih trop,
rabljev jezuitov, nunccev ocutanih,
stvorov nasilnih, krvi pijanih —
piroval na morišču je krvavoroki pop.

A stoj druhal! Kakor vihar, ki drvi čez plan
in debela trohla v prah podira,
kakor potres, ki vulkane odpira,
privrši čez ravan revolucije orkan!
Mračni Montjuich — črna noč je svetli dan.
Morišča stebri so razvaline, —
trop morilcev groze mrje gine —
nad njimi vstaja Ferrer, velikan . . .

"Gorje! Ferrerjev duh vstaja!" — "Haha!
Trepetajte! Kratek je triumf, veselje vaše!
Prihaja dan plačila, osvete našel!
Umorili ste telo — niste ubili duha!"

Njegov duh živi; naprej, naprej hti . . .
Rušijo se v prah morilcev troni,
nešteti za njim vstajajo milioni —
danes bolj, kot kdaj poprej, Ferrer živi!

M—k.

tu. Duh Francisca Ferrera vsta-ja!

Mi ne točimo solz ob letu nje-gove smrti. Saj se zavedamo, da so tudi drugi pred njim šli po-gumno v smrt za svoje prepričan-je, da je na tisoče ljudi dalo svo-je življenje, katerih ne našteva nobena zgodovina, za napredek in razvoj človeške kulture.

Pred njim so šli v smrt Sokrat, Krist, Giordano Bruno, Hus, Gu-bee in drugi. Na tisoče proletar-cev, za katerih imena nihče ne vé, so izdihili na ulicah Pariza, Berlina, Petersburga, Moskve, Barcelone, Dunaja, Rima in dru-gih mest. Zopet druge tisoče so pregnali v Sibirijo ali prekomors-

ke naselbine, kjer je smrtna kosa-kosila na debelo in široko med njimi. Na stotine in stotine so jih obesili v Italiji, Avstriji, na Ogrs-kem, v Rusiji; v Parizu jih pa ob-mirodvorskem zidu streljali z mi-trelježami, da bi ohranili staro-kopitno človeško družbo in zapri-li pot novim idejam in nazorom o kulturi človeški.

Čitajmo zgodovino ameriške republike, že se bomo prepričali, koliko žrtve je bilo treba, da smo dosegli današnjo, nepopolno kul-turo in civilizacijo. Ameriška re-volucija, pa državljanska vojna in delavski boji s kapitalisti nam pripovedujejo resnico o teh žrt-vah.

Mi ne pretakamo solz ob oblet-nici smrti Ferrera! Pač se pa spo-minjamo vseh, ki so dali svoje življenje za višjo človeško kul-turo in civilizacijo. In zaeno oblj-u-bimo:

Dokler dihamo, bomo zvršili vse, kar je v naših močeh, ne zme-neč se za gorje, ki lahko pride čez nas zavoljo našega dela za pravo človeško kulturo in civili-zacijo, da čim prej pade današ-nja malovreda kapitalistična kul-tura.

Časten spomin Francisca Fer-reru, časten spomin vsem, ki so dali svoje življenje v dosego naj-višje palme kulture! J. Z.

Revolucija v Portugalu in na Španskem.

PROGLAŠENJE REPUBLIKE.

Umor Ferrera se maščuje!

13. oktobra poteče leto dni od-kar je španska vlada v zvezi s po-povstvom umorila profes. Fran-cisco Ferrera. Hudodelski čin je izzval velikansko ogorčenje po celem civiliziranem svetu. Ogor-čenje ni še danes poleglo — niti ne bo, dokler bode živelo človešt-vo — a že takrat se je reklo, da bo kraljevski idijot Alfonso s španskimi popi vred kmalu plačal nezaslišani umor nedolžnega člo-veka, kateri je storil jedini "zlo-čin", da je izobraževal ljudstvo kakor zahteva moderni čas.

Te dni se spominja ves napred-ni svet obletnice nasilne smrti Ferrera v trdnjavi Montjuich. In spominja se je tudi Španijo in Portugalska, celi pirenejski polu-tok. Spominja se je — s krvavo revolucijo. Vesti zadnjih dni iz Portugala in Španije potrjujejo to. Obenem potrjujejo fakt, da Ferrerjev duh še živi in — delu-je.

4. oktobra je završela revolucija v Portugalu. Buknila je v Li-saboni, glavnem mestu države in se naglo širila. Proces je bil krat-ek. Revolucionarjem, kateri so se že dolgo pripravljali na odločilno uro, se je pridružil dober del ar-made in mornarice in napadli so kraljevo palačo. Z morske strani so tri bojne ladje bombardirale palačo in v nekaj urah je bil boj končan. Kralju zvesto vojaštvo je padlo in revolucionarji so za-sedli palačo in v kratkem celo Li-sabono. Kralj Manuel je s svojo rodbino pravočasno ušel z mesta in se pozneje rešil na angleško križarko, ki ga je odpeljala v Gibraltar.

V jednom dnevu je torej padel kraljev tron. Takoj po zmagi so voditelji revolucionarjev proglasi-li republiko in pozvali ljudstvo, da naj bo mirno in da naj poza-bi na kralja in staro tiransko vla-do. Začasnim predsednikom nove republike je izbran Theophile Braga in konstituiralo se je začas-no ministerstvo. Poročila se gla-se, da je večina portugalskega ljudstva navdušeno pozdravilo novo republikansko vladu. Po nekaterih mestih so seveda še ljud-je, ki ne morejo zapopasti tako nagle spremembe in nahujskani po kraljevih privrženceh, največ po menihih, kažejo znamenja od-pora; toda republikanci upajo, da si v kratkem pridobijo celo pre-bivalstvo države. Kakor hitro se po-čeze vihar in naredi popolen ro-v v republiko, vršile se bodo vo-litve stalnega predsednika za go-tovo dobo. Ko se je predsednik Braga dne 7. okt. vozil po ulicah Lisabone, ga je tisoče ljudstva navdušeno pozdravljalo s klici: "Živela republika!"

Novi sodni minister Alfonso Costa je v petek razglasil pro-gram republikanske vlade, ki ga hoče izvršiti namreč: splošna mo-derna izobrazba ljudstva; ločitev cerkve od države; izgon menihov in nun; avtonomija za kolonije; odprava zlorabe sodnega sistema potom policijskih sodišč in sodnih procedur; odprava samostanov in farnih šol; civilno vpisovanje no-vorojencev; civilna poroka in po-greb; absolutna svoboda posa-meznika.

Padeč monarhije je, predvsem povspešil kralj Manuel sam. Mla-di smrkavi kralj, katerega usoda njegovega očeta in starejšega brata ni nič izučila, je zadnje čase razpisal milione denarja, ki ga je izprešal iz ljudstva. Medtem ko je stotisoče njegovih podložnikov stradalo, vzdrževal je smrkavi kraljevski poba v največji po-tratnosti sedem palač, hodil je v

Pariz k vlačugam in od tam pri-peljal neko gledališko plesalko, s katero se je javno nastanil v eni svojih palač. Tej plesalki je med drugim podaril tudi biserno o-vratnico, ki je stala portugalsko ljudstvo pol miliona dolarjev. Ni čuda potem, da se je narodu tak "vlada" pristudil in da mu je končno dalo zaslužno breo. — Revoluciono je tudi povspešil umor dra. Bombarde, gorečega republi-kanca, katerega je nek častnik, kraljev pristaš, ustrelil dne 3. oktobra. Po najnovejšem poročil-u je bilo v končnem boju med re-volucionarji in rojalisti v Lisabo-ni dvesto oseb ubitih in štiristo ranjenih; ampak to poročilo ni zanesljivo.

Za propadlim kraljem najbolj žaluje angleška vlada, španski idijot Alfonso in pa rimski papež s celo drhaljo portugalskih popov vred. Angleški kralj je "v žlah-ti" z Manuelom; španski Alfonso se naravnost boji, da jednaka usoda zadene tudi njega prejali-slej, papež se pa joka nad mastni-mi dohodki portugalske cerkve, ki mu jih je odpilnila revolucija. Takoj, ko je prišla vest o padcu kraljestva, izjavil je papež, da ne bo pripoznal republike (kaj se Portugalska briga, če jo pripozna ali ne!) poslal je odobrenjemu "kralju" svoj "žegen" in zabičil portugalski duhovščini, da naj o-stane zvesta "monarhiji" — kte-re več ni.

(Poznejša poročila). Revolucija vstaja v Španiji! Sijajni vspeh revolucije v Portugalu je silno razburil španske republikance in ostale revolucionarne kroge. V vseh večjih mestih vre in krvavi spopadi med radikalei in polieijo ter vojaštvom so na dnevnem re-du. Vlada pomnožuje čete. Kralj Alfonso v strahu kakor še nikdar poprej skuša zapreti mejo ob Portugalu in potlačiti vsako vest o ustanovitvi republike v zadnji državi. Toda ne gre. Ljudstvo je zvedelo vse in zadnji petek so bile v Madridu silne demonstra-cije v prilog zmagi v Portugalu. Odmevali so klici: "Dol s kral-jem! Živela španska republika!"

Alfonzov tron se majo in zamo-re pasti vsak hip. Najtreznejši očividci polžaja poročajo, da ci-vilna vojna v Španiji je mogoča vsak dan. Glavni in največji iz-bruh je pričakovati 13. oktobra, ob obletnici umora Francisca Ferrera.

Živela španska revolucija!

SLOVENCI V KENOSHI, WIS!

Vsi do zadnjega moža na shod, ki ga priredi dne 30. oktobra ob dveh popoldne v Schlitzerjevi dvorani, vogel N. Main in Union St. jugoslov. soc. klub št. 11.

Glavna točka dnevnega reda se glasi: Doli s socialisti! K tej toč-ki bo govoril sodrug Jože Zavert-nik iz Chicago.

Shod je javen. Vsakdo ima pravi-co oglašiti se za besedo.

Slovenski delavci in obrtniki! Ako se zanimате za najmoderne-jše gospodarsko vprašanje: socia-lizem, tedaj pridite na shod. Zve-deli bode, zakaj kapitalisti in njih orodje vpijejo vsepovsod: Doli s socialisti!

SODR. JOŽE BRATKOVIČ

potuje po vzhodnih državah za "Proletarca". Pravico ima pobirati naročnino, sklepati pogodbe za oglašje, sploh sme zastopati list v vseh zadevah.

Kjer nameravajo slov. delavci ustanoviti slov. socialistični klub, naj se za pojasnila obrnejo ust-meno do njega.

Sodr. Bratkovič je bil delegat na prvem jugoslov. soc. kongresu za Ameriko. Zastopal je slov. soc. klub v La Salle, Ill. Torej mu je novi organizacijski statut za Ame-riko dobro poznat.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKI TOREK.

Lastnik in izdajatelj:

Jugoslovanska delavska tiskovna družba v Chicago, Ill.

Maračnica: Za Ameriko \$1.50 za celo leto, 75c za pol leta. Za Evropo \$2 za celo leto, \$1 za pol leta.

Oglas po dogovoru. Pri sprejemanju besedila je poleg novega naznaniti tudi STARI naslov.

PROLETARIAN

Owned and published EVERY TUESDAY by South Slavic Workmen's Publishing Company Chicago, Illinois.

Glasilo Slovenske socialistične organizacije v Ameriki.

Frank Podlipiec, President; John Petrich, Secretary; Frank Jančič, Treasurer.

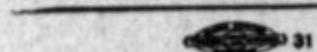
SUBSCRIPTION RATES: United States and Canada, \$1.50 a year, 75c for half year. Foreign countries \$2 a year, \$1 for half year.

ADVERTISING RATES ON AGREEMENT.

NASLOV (ADDRESS):

"PROLETAREC"

2146 Blue Island ave. Chicago, Ill.

BLAZNOST VOJNE.

Največji blazni čin izvrši človek, ako se na "povelje" višjih oborožih in vbije človeka, ktereja ni nikdar videl v svojem življenju in mu ni nikdar storil kaj žalega. Take blazne čine izvršuje človek, kedar ljudje vbijajo drug drugega na debelo. Vbijanje in morjenje na debelo imenujemo vojno.

Vojna pomeni, da ljudje avtomatično, ne da bi razmišljali, za tuje interese morijo druge, ki jih niso žalili nikdar.

Pameten človek obsoja vsak umor. Še toliko bolj pa obsoja brezmišeln klanje v vojni, porušenje hiš, mostov, monumentalnih stavb, ki jih je vstvaril človeški ženin s pomočjo pridnih delavskih rok. Deset let dela je v eni stavbi. Pozno v noč so delali inženirji načrte, risali, ertali, računili so. Prebedeli so noči sede pri načrtih v bojazni, da jim stavba ponesreči. Delavci so dan za dnem delali in vagali svoje življenje, da uresničijo načrte, ki so jih izdelali inženirji na papirju.

Nakrat nastane vojna. Oderuhi svojega naroda, najvišji oderuhi, ki živijo v eni državi in sesajo kri in mozeg vsem delavnim državljanom iste države, so se sprli z najvišjimi oderuhi druge države zavoljo deljenja profita. Nekje živi narod, ki ne pozna kapitalistične kulture: žganja, sifilisa, koz, cenenih škarij, nožev, "volnenih" odev itd. Oderuhi dveh držav so si v lašeh. Ker se pa nočejo sami pretepati med seboj, pa pod okriljem fraze da je domovina v nevarnosti pošljejo v boj siloma delavne ljudi.

Vojna nastane!

Ena ali dve bombi iz trinajst-palčnega topa: ponosne stavbe, ki je vsesala v sebe desetletno delo inženirjev in tisoče delavcev ni več. Tam, kjer je stala krasna stavba, kip človeškemu ženiju in delu... je groblja kamena, opeke, lesa, železa in druge tvarine.

To je vojna. Blaznost je!

Ameriški general Sherman pravi: "Vojna je peklo!"

In če kaj takega trdi general, človek, ki je hodil v šolo in se učil, kako se najhitreje pošlje na tisoče ljudi na drugi, takozvani boljši svet, potem je v tem izreku resnica.

Kdo naj pozna boljše učinke vojne, kot ljudje, katere so že v najnežnejši mladosti pričeli se znanjati se z grozno uničevalno silo vojne.

Da general Sherman ni govoril neresnice, dokazujejo najnovejše iznajdbe v morilni tehniki.

Krupp, ki izdeluje morilne priprave v Nemčiji, njegova tvrdka je znana po širnem svetu, je izumel top, ki bo metal bombe, v katerih bo 160 funtov kemikaliskih snovi. Kedar bo razpočila bomba, bo s strupenimi plini napolnila zrak in končala bo vsako živo bitje v radiju 500 čevljev.

Tudi letalni stroj bo vznemirjal vojsko. Priletel bo lahko vsaki trenotek in vsipal bombe z groznim učinkom iz nedosežne višine za puške in topove na vojake.

Proti letalnim strojem je zopet Krupp izumil topove na avtomobilih, ki se dajo rabiti le do 3000 čevljev višine, v splošnem.

Japonska ima tudi bombo s strupenimi plini.

Tudi brzostrelne topove so popravili. Zdaj mečejo kroglice tako hitro in v toliki meri, kot bi padala toča.

Elektrotehnik delajo poskušnje z brezžičnim torpedom, ki bo pokoril se elektricnemu toku in padal direktno proti sovražni ladiji.

Tudi pomorske mine so dosegle že takšen razvoj, da vničijo največje oklopnice če razpočijo 17 čevljev od nje.

Anglija je pričela graditi ogromne oklopnače. Stroj bo gonil plin.

Takoj je Nemčija pričela graditi nov tip oklopnače. Oklopnača bo komaj pet čevljev iz morja. Sredi oklopnače bo stolp z dvema 17 palčima topova. Krov bo imel debel in močan jeklen oklep, ki bo ladjo varoval pred bombami iz letalnih strojev. Oklopnača bodo gonili štirje motorji na plin in plula bo 27 milj na uro.

Vsak motor bo razvil 6000 konjskih sil.

Ta najnovejša ladija bo po zadržilu strokovnjakov lahko napadla vsako največjo oklopnačo in jo zrušila, dasi bo imela le dva ogromna topa. Topa sta brzostrelna topa z hidrauličnimi stroji in bodeta metala dve tone in pol težke kroglice.

Kdor s treznega stališča pretresa te priprave za razrušenje in moritev, mora zaključiti: vojna je blaznost.

Ako ta blaznost ne poneha, bodo vse države bankrotirale. Anglija je od leta 1900 izdala \$842.688.740 za bojne ladije. Kje so pa stroški za armado na suhem, trdnjave, topove in drugo?

Vrednost bojnih ladij, katere lastuje samo šest držav, ki so odločilne na morju, znaša pet milijard dolarjev. Če se pa obnese nova nemška oklopnača, tedaj so vse sedanje oklopnače stare, nič vredno železo; narodom bodo naložili nove davke, da dohitijo Nemčijo v gradnji bojnih ladij.

In komaj bo nemška oklopnača zdrčala v morje in bodo druge države pričele posnemati Nemčijo, že bo človeški duh izumil drugo morilno orodje, pripravo ali stroj, v primeri o katerim bo najmodernejša oklopnača nič.

V tem blaznem drvenju z najpopolnejšimi morilnimi in razruševalnimi sredstvi se pa zreali tudi vsa blaznost kapitalističnega gospodarstva. Le kapitalizem je kriv, da se države oborožujejo in žugajo druga drugi z vojno.

Ako hočemo preprečiti vojne, krvolitje, porušenje mest, tedaj se moramo najprvo boriti proti današnjemu blaznemu gospodarskemu sistemu — kapitalizmu.

Odstranimo kapitalizem, uredimo socializem in vojna bo poznana le v zgodovini kot madež, ki bo pričal, do kedar so bili ljudje barbari, ko so po poti razvoja korak za korakom se bližali pravi kulturi.

J. Z.

DELAVSKO VARSTVO.

Že večkrat se je mednarodni socialistični kongres bavil z zakonodajstvom o delavskem varstvu in njegovi sklepi so toliko vplivali, da so se industrijske države začele nekoliko vabiti z vprašanjem. Vršile so se tudi že mednarodne konference raznih vlad in ustanovile so se mednarodne zveze za varstvo delavcev. Toda vse delo, ki se je doslej izvršilo, je bilo le polovičarsko. Nobena država ni imela toliko poguma, da bi bila domačemu kapitalizmu naložila izdatno in resno skrb za varnost zdravja in življenja delavcev, od katerih vleče bogate obresti. Še manj pa je poskrbeljevalo za žrtve izkoriščajočega kapitalizma. Buržoazna država ne more zatajiti svojega značaja. Parlativni, v katerih sede protidelavske večine, imajo vse druge skrbi kakor brigo za delavstvo; tudi njim je vreča kapitalistov važnejša od proletarskega zdravja in življenja.

Letošnji kongres v Kodanju se je vnovič bavil s tem vprašanjem in referati v komisiji in na zboru so spravili o pomanjkljivosti delavskega varstva take podatke na dan, da se človeku ježe lase na glavi. Če je v Nemčiji, ki se rada

baha, da markira v prvi vrsti napredka, v Nemčiji, v kateri je industrijski kapitalizem tako razvit, da konkurira z Anglijo in Ameriko mogoče, da pogine na bojišču dela 7000 delavcev v enem letu in jih 518.000 v istem času zgubi zdrave ude, ni treba pripovedovati, kako je še le v državah, ki korakajo za desetletja počasneje, ali pa v Ameriki, kjer je podjetniška brezobzirnost na vrhuncu.

Ne moremo se ozirati na zanimive govore, ki so bili na kodanjskem kongresu izrečeni o tem predmetu in so obsegali ogromen material. Objavljamo pa v naslednjem resolucijo, ki jo je sprejel kongres in ki se glasi:

Z razvojem kapitalističnega proizvajanja povečano izkoriščanje delavstva je ustvarilo razmere, vsled katerih je nastop zakonodajstva za varstvo življenja in zdravja delavcev postal nujno potreben. V nobeni deželi ne dosega varstveni zakoni tega, kar je vsaj približno v interesu delavstva nujno potrebno in kar se lahko izvrši, ne da bi se odškodovala industrija. Kongres zato pa spominja na sledeče, v splošnem že na pariškem kongresu leta 1889 za vse delavstvo brez razlike spola izrečene najnižje zahteve:

1. Največ osemurno dnevno delo;
 2. Prepoved pridobinskega dela za otroke izpod štirinajst let;
 3. Prepoved nočnega dela, izvzemši če je potrebno po naravi stvari iz tehničnih razlogov ali pa iz razlogov javne blaginje;
 4. Neprekinjen odmor, ki naj znaša najmanj trideset ur na teden za vsakega delavca;
 5. Prepoved truck-sistema;
 6. Zavarovanje, koalicijske pravice;
 7. Učinkujoče in temeljito nadzorstvo obrtnih in poljedelskih obratov ob sodelovanju oseb, ki jih volijo delavi.
- Pač je pariški kongres imel posledice, da so se leta 1890 v Berlinu in 1900 v Bernu sešle konference vlad za delavsko varstvo in ustanovile mednarodne zveze za varstvo delavstva, toda kljub mnogim razpravam so zakonodajstva ustvarila jako malo pozitivnega, ker gospodujoči razredi, boječi se škode, ovirajo varstvo delavstva, dasi ne škoduje v nobeni deželi nobeni pridobivalni panogi, ampak dviganje zdravja in delavne sposobnosti delavcev splošni kulturi in tudi podjetniškemu razredu koristi.

Da se prepreči propadanje delavstva v ubožnost, je zahteval kongres v Amsterdamu leta 1904, da se ob polni samoupravi delavstva in ob enakem ravnanju s člani vseh narodov v vseh deželah osnuje naprave, ki imajo dajati zadostna življenska sredstva in zdravila bolnikom, poškodovanim obnemoglim in starcem, nosečim in porodnicam pa tisto pomoč, ki je potrebna za uspevanje dojenčkov matere, vdove in sirote ter brezposelnosti pa obvarovati bede.

Obstajajoči zakoni za varstvo in zavarovanje delavcev nikakor ne odgovarjajo potrebnim in upravičenim zahtevam delavcev. Zlasti so brez varstva delavci v poljedelstvu in pri gospodarstvu. Le s trajnim pritiskom delavcev se more doseči več.

Kongres pozivlja torej delavce vseh dežel, naj se vposleni v industriji, v trgovini, v poljedelstvu ali pri drugih panogah dela, naj upognejo nasprotovanje gospodujočih razredov in osvoje uspešno delavsko varstvo z neutrudljivo agitacijo in z izpolnitvijo razredno zavednih organizacij na političnem in gospodarskem polju.

"Rd. Pr."

BREZPOSELNOST.

Najhujša mora delavstva v kapitalistični družbi je v materialnem oziru brezposelnost. Kakor Damoklejev meč viseč na tanki niti, preti neprenehoma delavcu in povzrokuje največjo nestalnost in nesigurnost njegovega življenja. Brezposelnost otežuje delavsko organizacijo ona ogrožuje njegov gospodarski obstanek in ovira njegove boje. Brezposelnost ustvarja ogromno rezervno armado delavstva, s katero žuga kapitalizem vposlenim delavcem, če

zahtevajo kakšno zboljšanje svojega položaja. Iz te rezervne armade padajo neprenehoma posamezniki v najglobokejšo bedo, v takozvani zalupani proletarijat, iz katerega navadno ni več rešitve. Brezposelnost demokratizira in ustvarja zločince. Tisočerm brani brezposelnost najskromnejše kulturne užitke, pa pospešuje z gnotno obnem tudi duševno bedo. Narodom kradе pridne roke in sposobne duhove, pa je vsled tega bič ne le za delavstvo, ampak za človeštvo sploh.

Posledice brezposelnosti so materialno in moralno strašne za delavski razred, za narode, za vsa človeška družba. Moralo se je vsled tega prej ali slej zgoditi, da spregovori o tej šibi božji delavska internacionala. In zgodilo se je lttos na kodanjskem kongresu.

Zbor je sprejel sledečo resolucijo:

"Kongres konstatira, da je brezposelnost neločljiva od kapitalističnega načina proizvajanja in da zavrača s to obnem. V sistemu kapitalistične produkcije ne more torej iti za odstranitev brezposelnosti, ampak le za zmanjšanje in za ublažitev njenih posledic.

Kongres zahteva splošno obilgato oskrbo brezposelnostnih, ki jo imajo upravljati delavske organizacije. Stroške imajo nositi posestniki delavnih sredstev.

Zastopniki delavskega razreda imajo zahtevati od javnih oblasti:

1. Da se natančno in pravilno vodi in ugotavlja statistika brezposelnosti;
2. Da razpišejo v svojem obsegu za brezposelne zadostna dela za silo, in da se za taka dela plačujejo mezde, ki jih priznavajo strokovne organizacije;
3. Da se dovoljuje ob času krize blagajnam za brezposelnost izredne podpore;
4. Nobena podpora, ki se da brezposelnim v katerikoli obliki, ne sme prikrajšati njihovih političnih pravic;
5. Uvesti in podpirati se imajo naprave za izkazovanje dela, v katerih imajo strokovne organizacije varovati svobode in interese delavcev;
6. Z zakonskimi določbami se ima skrajšati delavni čas;
7. Dokler se ne izvrši splošno, javno postavno, obligatorno podpiranje brezposelnih, imajo javne oblasti finančno pospeševati strokovne naprave za podpiranje brezposelnih. Taka podpora ne sme na noben način ovirati neodvisnosti strokovnih organizacij.

Da je brezposelnost huda socialna bolezen, čutijo na svoji koži delavci. Ampak njene posledice so vendar naravne tudi drugim faktorjem in delom človeške družbe; z vprašanjem brezposelnosti se vabijo radi tega tudi mnogi meščanski sociologi in njihove študije tvorijo že obširno biblioteko. Tudi nekatere vlade pa so se polagoma približale problemu in si belijo glave, kako bi se dal rešiti. Gotovo je torej, da bi se bilo dalo o brezposelnosti reči mnogo več nego je izrekla kongresova resolucija. Toda socialistični kongres nima namena in naloge, kazati meščanskim sociologom pota in nevarnosti, katere prete privilegiranim slojem, so lastna skrb privilegirancev. Važno in potrebno je pa bilo, da je kongres izrekel, kar je povečano v prvi točki.

Človekoljubi v meščanski družbi se neprenehoma ukvarjajo s starim nemogočim problemom: Kaj storiti da bo volk sit in koza cela. Odpraviti brezposelnost, pa ohraniti kapitalistične družbe, kakor bi radi meščanski sociologi, je nemogoče, kajti razlogi brezposelnosti tiče v temeljnih uredbah družbe, ki je osnovana na podlagi privatne lastnine in privatno kapitalističnega izdelovanja blaga. Da izgine brezposelnost, mora izginiti kapitalistična družba in se mora preurediti vse gospodarsko življenje tako, kakor uči socializem: Ustanoviti se mora vesoljna družba, ki je sama lastnica produktivnih sredstev ter urejevalka dela po potrebah družbe.

Boj proti brezposelnosti je torej naloga delavstva. S svojo organizacijo si ima delavstvo pridobiti odločevalno in izvrševalno politično moč, da more organizirati delo na socialni podlagi. Ka-

dar se to zgodi, bo konec brezposelnosti in njenih strahot pa nikdar prej ne. In če delavci spoznajo, da je brezposelnost mora in pogostoma njih pogin, morajo tudi spoznavati, da je njihova neizogibna dolžnost, priveriti svojo organizacijo do skrajne popolnosti.

"Rd. Pr."

V DVAJSETIH LETIH.

Dobro smo naredili, jako dobro. Pred dvajsetimi leti še ni bilo niti mrvice socialistične literature v Ameriki; ni bilo govornikov, ne volilev. Začeli smo iz nič, s skromnimi močmi. Delali smo počasi, a vstrajno in vedno rasi, tako da imamo danes že pol milijona volilev, več kot sto časopisov, ljudske knjižnice so napolnjene s tisočimi socialističnimi knjigami, velika armada agitatorjev in agitatorične literature je kot listja in trave. Vse to smo dosegli v dvajsetih letih. In če imamo vse to v tako kratki dobi, kaj šele pride? Da, socializem v Ameriki raste, koraka, širi se, kakor še katero drugo gibanje na zapadnem svetu, brez ozira na to, da se še mnogo ljudi, delavcev, ne zmeni zato. Vsi tisti, ki nam nasprotujejo in nas prezirajo, lahko poskrijejo svoje glave v temo, kakor noj svojo v pesek, lahko se nam posmehujejo, — toda to nas ne boli, ne ovira našega dela, ne zastraši nas. Hočemo samo še več.

Čino, večino delavstva, proletarijat, da spremenimo sedanji anarhistični, bratomorilni sistem v sistem srečnejše, bratoljubne, socialistične družbe. Ako računamo po napredku do danes, še dvajset let nam ne bo treba čakati. Prezirajte, zasmehujte, napadajte nas kolikor se vam zdi in poljubi, mi gremo nemoteno naprej, a vi boste — češ, nečeš — prišli za nami! Čas vas pripelje prej ali slej. Kajti zapomnite si: socializem je neizogiben. Prišel bo tako gotovo, kakor gotovo jutri zjutraj izide solnce.

KROGLJE ZA STAVKUJOČE.

Kdo je tisti "notranji sovražnik", s katerim ima v naših časih vojaščina veliko več opraviti kakor z "zunanjim", so tudi že spoznali Tržačani, Ljubljanci, Gorjanci, Američani itd. Polagoma se utrjujejo merodajni vojaški krogi sami v misli, da ni njihov glavni poklic iskati na daljnih tujih bojiščih slave, ampak na domačih tleh. Zlasti odkar nočejo delavci več biti črna živina, so se "brambovci domovine" že pogostoma "odlikovali" na tem "polju slave". Zmagovanje je tu na vsak način lažje; ampak vendar je boj z rebelanti združen z nekaterimi malimi sitnostmi. Morilna tehnika je že tako dovršena, da moderne puške kar žanjejo; naboji za mannlicherške, lebelške in podobne puške lahko ubijajo po štiri, pet ljudi. In tu se lahko zgodi, da žadene kroglice, ki je bila namenjena puntarju, povrh še par "stebrov družbe". Zaradi tega so obšli militarizem naenkrat humanitarni občutki. V francoski strelni šoli v Chalons so vojaški tehniki poizkušali nove naboje, ki naj bi se rabili samo proti "domačemu sovražniku" in kakor javlja socialistična "Humanité", se je pri teh poizkusih dosegel popoln uspeh.

Navadni naboj francoske vojaške puške ima 960 metrov začetne brzine in lahko prebije na 1500 metrov daljave šest oseb. Militaristični filozofi pravijo, da je bil to vzrok, da vojaštvo pogostoma ni rabilo orožja, kjer bi bilo treba, da bi ga rabilo. Naše izkušnje so sicer drugačne, ampak kaj bi izkušnje, kjer govore vojaški filozofi?

Da bi v bodoče interesi kapitalistov ne zaostajali zaradi humanitarnih pomislekov, so vojaški tehniki iznašli nov naboj. Napravljen je iz aluminija, votel in na kraju zaokrožen, nese samo na 500 metrov in je tako konstruiran, da more raniti "samo" eno osebo. Da se razlikuje od drugih nabojev, je patrona črna.

Nove naboje imajo dobivati straže pri smodnišnicah, ječah in čete, ki nastopajo v krajih, kjer so stavke. Pravi namen je torej popolnoma jasen. In značilno je, da je novi naboj takoj dobil ime "štrajkarska kroglica." Ker ne

napreduje kultura le na Francoskem in so druge države le bolj krščanske od Francije, ni dvoma, da se vpelje tudi pri nas ta dvoveljubna novost. In tedaj ne bo treba vojaščini tako dolgo trpeti nevarnost in se obotavljati s pokanjem kakor n. pr. v nekih davnih časih v nekem mestu, ki se je nekdanj, nekdanj imenovalo Pogačarjev trg.

"Rd. Pr."

Kam pojdejo Slovenci dne 16 okt. v Chicagi?

Ej, na vinsko trgatve, ki jo priredi žensko društvo "Nada" šteje 102 S. N. P. J. v Narodni dvorani, vogel Center Ave. in 18 ulice Veselica prične že ob dveh polnočnem.

Točno ob sedmi uri zvečer pa prične vinska trgatve.

Stari oče Jaka, župan Telebanje občine, v spremstvu svojega tajnika Neznapisati, vinčarjev in vinčarje, policajev in nočnega čuvaja Vednospi bo slovesno odprl trgatve.

Kdor se ne bo pokoroval zakonom Telebanje občine, bo plačal globo ali pa šel na ukaz župana na ričet.

Telebanja občina ima hude postavke za ljudi, ki kradejo grozdje ali plešejo z vinčaricami ali če se predrznejo vpihniti luč "čilemu" nočnemu čuvaju Vednospi.

Kdor se hoče zabavati pošteno in neprisliljeno, bo dne 16. oktobra posetil Telebanjo občino v Narodni dvorani, kjer bodo brhke vinčarice točile božjo kapljico.

Slovenski delavci in obrtniki!

Štrajkujoči Slovenci v Hermine, Pa. se obračajo s prošnjo do vseh radodarnih src, da nam prispejijo na pomoč. Nahajamo se v zelo slabem stanju. 6 mesecev se že borimo, šest mesecev že trpimo pomanjkanje in tako smo prisiljeni obrniti se do dobrodušnih rojakov.

Boj, ki ga imamo, ni koristen samo za nas, temveč za vse organizirano delavstvo. Ako se sedaj podvržemo kapitalizmu, bode s tem omajeno zaupanje v organizirano delavstvo, in kompanisti bodo še bolj odirali delavce, trpine.

Čenjeni čitatelji! Ko bode tečali to prošnja, ne pozabite na nas; pomislite, da se borimo za pravično stvar, za unijo in osemurno delo. Vse darovalce prosimo, da naj blagovolijo naznaniti ime, ker jih bomo objavili v različnih listih. Še pripomnimo, da se bode razdelil denar med tiste Slovence, ki ne morejo plačevati asessmentov za društva.

Vsi darovi naj se pošiljajo na blagajnika društva "Prostomisleci" št. 87. S. N. P. J. Frank Lovše, Hermine, Pa. box 277. Westmoreland Co.

Upravni odbor:

Jos. Bric.
Frank Lovše.
Paul L. Stolpa.

SOCIALIZEM

ki zahteva drug gospodarski red, vtemeljen v enakopravnosti in svobodi vseh ljudi, ki zahteva, da vsakdo uživa sadove svojega dela, ki se bori za neodvisnost posameznikov, plemen in narodov, mora zmagati in bode zmagal — prej ali slej. To tirja naravni zakon, ki nas goni vedno naprej, naj že hočemo ali nehočemo, zakon, kteremu se ne moremo upreti, ker je močnejši nego mi.

Socializem bode zmagal! Svoboda bode zasijala ubogim trpinom, dan sreče se porodi iz noči sedanje bede. Vprašanje je samo: k e d a j. Ali tudi na to lahko odgovorimo. Leta sicer ne vemo, dneva v koledarju ne moremo naznačiti, pač pa povemo lahko trenotek naše končne slave: Kadar bode delavsko ljudstvo po vsem svetu zavedno in združeno, padejo verige in jarmi, a mesto trpljenja zadoni od morja do morja veličastni poj svobode.

"F. S."

Na vsako palačo v višini je ti-soč bajt v dolini.

Človeštvo ne bo tako dolgo srečno, dokler bo samo še jeden revež na svetu.

BLAZNI SISTEM.

Kolera spet kolje po Evropi. Najbolj kosi v Rusiji, kjer je zadnjih par mesecev umrlo že okrog 70.000 oseb. Ruski kmetje, po "milosti" boga in carja nevedni, praznoverni in nesnažni, namesto da bi očistili svoja telesa in stanovanja, ter skrbeli za čisto pitno vodo in se podvrgli zdravstvenim odredbam — ako sploh poznajo kako zdravstvo v Rusiji! — pa padajo na kolena pred lesene in črvice "svetce", ktere jim za drag denar prodaje pravoslavna cerkev, — in molijo medtem ko kolera nemoteno nadaljuje svojo strašno žetev. Kolera je plod nečistoče, bede, gladovanja in pošastnega praznovanja. Nečistoča, beda in praznovanje je pa dražestni plod blaznega sistema, ki omogoča carizem, kapitalizem in črni mrak cerkve. Boj proti sedanjemu hudo delskemu družabnemu sistemu je obenem tudi boj proti koleri.

Angleška vlada skuša uvesti v svojo mornarico nove vrste bojne ladje, katero bo gonila plinova sila. Oborožena bo tudi s posebnimi novimi, uprav poslastimi strelnimi mašinami, tako da bo jedna sama taka ladja — kakor prerokujejo — v stanu uničiti najmanj pet sedanjih največjih "dreadnaughtov" ali železnih oklopnic. Iz Nemčije tudi poročajo o novem kanonu, ki ga je izdelala tvrdka Krupp. Ta kanon, pritrjen na močnem avtomobilu, meče velike bombe napolnjene s silno strupenimi plini, kateri ko se bomba razpoči zamorejo zadušiti vsako živo bitje pet milj naokrog. — Tako se kosajo z morilnimi mašinami ljudje v blaznem diru za sveti privilegij in profit. Po zanesljivem poročilu se ceni bojno brodovje šestih vesel nad pet milijard dolarjev. In to ogromno bogastvo, izsesano iz krvi proletarskega ljudstva, predstavlja — ne kulturnih zavodov za izobrazbo in povzdig človeštva — temveč klavnično najbrutalnejše vrste za klanje ljudi. In to je civilizacija? Fej!

J. Pierpont Morgan multimilionar in kralj jekla je prišel te dni v Cincinnati. O. Heere bivšega milijonarja A. Mc Donalda so ga povabile v svojo palačo na prenočišče. Spalnica, v kateri je spal kralj jekla, se ceni na \$100.000. Tako se pogosti ameriške industrijske kralje.

V poslopju časopisa "Los Angeles Times" v Los Angelesu, Calif., se je po noči dne 30 sept. pripetila razstrelba, ki je podrla celo poslopje. Dvanajst oseb, večinoma stavev in tiskarjev je usmrčenih in šestnajst ranjenih. Vodstvo časopisa je takoj izjavilo, da je eksplozija povzročila bomba in krivci da so unižili delavci. Nasprotno pa izjavljajo vslužbeni tiskarne, kateri so se rešili ob času katastrofe, da je razstrelba nastala vsled plina, ki je celo noč uhajal iz neke počene cevi. Kaj pa če bi se v Los Angelesu pojavil kakšen drugi Arehard, kateri bi zažigal bombe na račun delavskih unižij? Kapitalisti so vsega zmožni. "Los Angeles Times" je kapitalistični list in zagrižen nasprotnik organiziranega delavstva.

ZAKAJ JE ŽIVEŽ TAKO DRAG.

Pred par meseci so kapitalistični listi zagnali huronski krik vsled naraščajočih draginje živeža in iztaknili so, da je draginja nastala radi tega, ker naraščajo (!!) plače delavcev.

Sledeče številke prikazuje jasno "kdo dobi denar" in kako je "ameriški delavec najbolj plačan in najbolj nasičen delavec na svetu". Številke so povzete iz statističnih podatkov zveznega "censusa" o produkciji živeža kar se ga sploh producira v Zed. državah:

Skupni stroški materiala \$2.304,416.564
Skupna meza izplačana vsem delavcem 216,058.617

Skupni stroški \$2.520,475.181
Skupna vrednost vsega proizvedenega živeža \$2.845,234.000

Stroški produkcije \$2.520,475.181

Profit \$324,758.819

Rezultat:

407.278im delavcem
iplačana meza \$216,058.617
Profit, ki so ga pobasali lastniki tvornice \$324,758.819

Pomislite! Nekaj lastnikov tvornic, v kterih se producira živila za nas vse, je naredilo v enem letu več profita kakor je pa izplačalo meze delavcem. Ali je to torej tista naraščajoča plača (!), ki je zakrivila draginjo živil? Iz gornjih števil lahko razvidite, kje leži vzrok draginje. Med tem ko delavec s svojo revno plačo komaj preživi sebe in svojo družino, imajo kapitalisti več kot 300 milijonov dolarjev za luksuz in nadaljne spekulacije. V teh milijonih leže tisti centi, ktere je moral delavec plačati več za meso, moko, jajca, mleko, surovo maslo itd.

Zgornje številke nam dalje tudi tolmačijo, zakaj je izmed 15.166.990 hiš v Zedinjenih državah 10.427.076 v najemu ali intabuliranih (mortgage). Nadalje zakaj jeden odstotek vsega prebivalstva poseduje 54.8 odstotkov narodnega bogastva in zakaj 2.026.286 farm ali kmetij obdelujejo najemniki. (U. S. Census, Vol. 5, page 86.)

Tak je gospodarski položaj v Ameriki. Pa bo še slabši in slabši (za bližajočo zimo nam grozijo, da bo v Chicagu surovo maslo poskočilo na 60 ct. funt, jajca 50 ct. tueat, podražilo bo meso in druga živila), dokler delavec ne pouči prazen žep in prazen želodec, da bo vzel možgane seboj, kadar pojde na volišče in vzame glasovnico v roke.

Iz ruskih temnih kotov.

Za klerikalizem je ni v Evropi idealnejše dežele od Rusije. Sicer ondodni klerikalizem ni katoliški, ampak pravoslaven, a razlika ni bistvena. Da supe biti ruski pop oženjen, dočim si mora rimokatoliški drugače pomagati, je malenkost vprico tega, da sta si pravoslavni in katoliški klerikalizem popolnoma enaka, kar se tiče znanosti in svobode. Našim klerikalcem bi bilo najljubše, da ne bi ljudstvo znalo nič drugega kakor par molitvic, pravoslavni pa ima zadoščenje, da ogromna večina ruskih kmetov res ne zna nič drugega.

Najbolj zoprne so popovstvu vseh oblik prirodne znanosti. Kajti priznavanje prirodnih zakonov umevanje naravnih dogodkov je najbolj nevarno njihovu sistemu, ki prihaja vsak hip v nasprotje z naravno resnico. A na drugi strani je ravno prirodno neznanje najbolj nevarno ljudstvu. Ker mu ne more katekizem razlagati vsega, mu ne ostane tam, kjer je kaj nejasnega, nič drugega kakor vraža. Nevedno ljudstvo je babjevrno, a če je v njegovih bajkah večasi mnogo poezije, je v njih še več nevarnosti. Žalostne dokaze za to žalostno resnico daje na Ruskem kolera, ki tam grozovito razsaja in mori ljudi. Naj navedemo le nekoliko primerov.

V vasi Ščerbanovka v kijevskem okraju je obolela kmetica Tereščenska za kolero. Slučaj se je naznanil zdravstvenemu nadzorništvu v Tiraspolu, ki je odposlala v Ščerbanovko svojo okrajno zdravnico in zdravnika za kužne bolezni. A komaj sta prišla, pa se je zbrala množica kmetov okrog hiše. Vsihi starešina je stopil v izbo, razli steklenico z zdravili in zakričal nad bolnico: "Zdaj, ko so prišli zdravniki, boš umrla!" Drugi kmetje so udrli za njim; ko sta jih zdravnika pozvala, da naj zapuste hišo, jima je starešina začel žugati in ko ga odpeljali vun, je pograbil kol in hotel pobiti zdravnika. Posredovati je morala policija.

Drug slučaj se je javila iz Harkova. V starobelskem okraju se je pojavila kolera v selih Sjemikaso in Očkurovo. Poslali so tja sanitetni oddelek. Kmetje so se pa dogovorili, da ga ne puste v selo. Ko je prvi prišel nižji vojaški zdravnik, je nastopil starešina, češ, da ga kmetje ne potrebujejo. To so dejali tudi zdravniku zemstva, ki je prišel pozneje. Nobena dobra beseda ni zalegla; zdravniki so mogli še le tedaj de-

lati, ko je prišel izpravnik in dal zapreti kolovodje.

V staroselski okraj je peterburška akademija znanosti poslala kandidata botanike G. Oetingena in dvoje dijakinj na študije. Ko so vsi trije na Malovaji Gori preiskavali rastlinstvo, je prišlo opoldne mimo nekoliko kmetov in kmetice. Takoj so se ustavili in vprašali botanikarje, česa iščejo. Mislili so, da imajo naznanjeni sanitetni oddelek pred seboj, pa so zahtevali od botanikarjev, naj jim izroče vse, kar imajo. Oetingenu so vzeli herbarij, fotografski aparat, fotografske plošče, celo denarnico in puščico za cigarete. Ker je hotel zabraniti odpiranje omarice, v kateri so bile za svetlobo občutne plošče, so planili po njem. Potem so začeli slati dekleta, da bi našli steklenice, v kterih so po njihovem mnenju sanitetni ljudje prinesli kolero.

V vasi Mamajka pri Jelisavetgradu sta hotela dva geometra izmeriti, kako globoki so vodnjaki. Kmetje pa so bili prepričani, da prinašajo kolero in da hočejo okužiti vodo. Po sili so ju odvedli v občinski urad in so ju hoteli ubiti. Še le zdravnik, ki je slučajno prišel, ju je rešil.

To so žalostne posledice nevednosti in kdor še ne razume, zakaj je znanosti sovražni klerikalizem nevaren, naj nekoliko razmisli te slučaje, pa mu bo morda jasneje. "R. P."

—Meksikanski konzul v Trstu

poroča, da se je španskemu učenjaku profesorju Herresa posrečilo, sestaviti iz kemičnih prvin popoln človeški embrijo (zaplodek v materinem telesu).

Pozicija današnjega delavca: Na tvoji desni strani stoji kozak na konju, na levi je policaj, kanon pred teboj, a na hrbtu je kapitalistični sodnik.

Fred D. Warren.

VSEM DELNIČARJEM JUGOSLOVANSKE DELAVSKE TISKOVNE DRUŽBE.

Direktorij je sklenil na zadnji seji, da se pozovejo vsi delničarji, ki imajo delnice, da pošljejo svoje delnice radi kontrole na upravništvo "Proletarca". Istotako pozivlje direktorij vse tiste, ki so morda plačali delnice, pa jih niso dobili, da pisмено obvestijo o tem upravništvo "Proletarca."

Ta razglas je veljaven za devetdeset dni od tistega dne, ko se je razglasil. Po 90 dneh se bodo razdale delnice B. vsem tistim, ki so plačali delnice in upoštevali ta razglas.

Po 90 dneh se bodo vse druge delnice preklicale neveljavnim. Veljavne bodo le delnice B.

Vse delnice morajo biti vpisane do dne 9. nov. 1910

Delničarji vpoštevalje ta razglas, da se kasnejše ne bo nihče izgovarjal, da ni vedel za ta odlok direktorija, če bo trpel škodo. Direktorij.

Vabilo na Veliko Veselico in Vinsko Trgatev

ki jo prireja

Stev. 102 ŽENSKO PODPORNO DRUŠTVO "NADA" S. N. P. J.

V NEDELJO 16. OKTOBRA 1910.

v Narodni Dvorani, 1802 So. Centre Ave., Chicago

Igrala bo hrvaška godba Začetek ob 1.30 po poldne. Vstopnina 25c. Ženske v spremstvo proste. Najljudneje vabi Odbor.

Skladišče čevljev

za dame, moške in otroke

Domača tvrdka

Izdeluje nove čevlje po meri in prevzame vsa popravilna dela, spadajoča v čevljarstvo obrt!

Za obila naročila se priporoča sl. občinstvu

JOSIP JECMENJAK, lastnik

1831 So. Centre Ave., Chicago, Ill.

NAJBOLJŠA KUHINJA!

Billiards, Pool Table, Prenosišča za potnike.

Jedi pripravljene po domače.

Odpri po dnevi in po noči.

P. Perič, 1412 W. 18. St., Chicago, Ill.

PRODA SE

dobro idoča grocerija v La Salle, Ill. Prodaja se večino brez bukvice in za "cash". Voza ni.

Več se izve pri lastnici Mary Pleskovič, 1223 Main St., LaSalle, Ill. 4krat

Nove JESENSKE obleke

v vseh najnovjših krojih in barvah

\$7.50 do \$25.00

"PRESTO"

najnovjši patentovan ovratnik.

Sukne

po krojih Kerseys, Vicunas, in Tweeds v vseh barvah za moške, dečke in otroke

\$6.50 do \$30.00

LAWDALE CLOTHING HOUSE
S.W. Corner 26th & Central Park Ave.

Rudolph Layer, lastnik.

DOBRA, DOMAČA GOSTILNA v Clevelandu, Ohio

J. SVETE po domače pri ZALARJU

6120 St. Clair ave

toči vino, pivo in žganje prve vrste. Smođe prve kvalitete so na prodaj. Za mnogobrojen poset se priporoča rojakom v Clevelandu, pa potnikom Lastnik.

AVSTRO-AMERIKANSKA ČRTA.

Najpripravnější in najcenejša parobrodna črta za Slovence in Hrvate.

Regularna vožnja med New-Yorkom, Trstom in Reko.

Brzi poštni in novi parobrodi na dva vijaka:

Martha Washington, Laura, Alice, Argentina in Oceania

Druge nove parnike, ki bodo vozili 19 milj na uro, gradijo.—Parniki odplujejo iz New Yorka ob sredih ob 1 popoldan in iz Trsta ob sobotih ob 2 popoldan proti New Yorku.—Vsi parniki imajo brezdišni brzojav, električno razsvetlavo in so moderno urejeni.—Hrana je domača. —Mornarji in zdravniki govoriijo slovensko in hrvaško.

Za nadaljne informacije, cene in vozne listke obrnite se na naše zastopnike ali pa na:

PHELPS BROS. & CO.
Gen'l Ag'ts, 2 Washington St., New York.

PRVA SLOVENSKA

Vinarna in Gostilna v Kaliforniji,

kjer se toči dobra vina in importirano pilsensko pivo. Prodaja vina na galone in na drobno.

Ant. Schnabl,

cor. Trumbull ave. in 26. Str., Chicago, Ill.

Slovenec in Hrvatom priporočam svoje moderno brivnice.

FRANK ZORNJAK,

1837 So. Centre ave., Chicago, Ill.

Importiran starokrajski tobak vsake vrste

za cigarete, pipe in žvečenje. Importirane cigare in cigarete. Vse pristno in po zmernih cenah.

VAC. KROUPA,

1225 W. 18th St. Chicago, Ill.

POZOR! POZOR!

IG. KUŠLIJAN

GOSTILNIČAR

229-1st Ave.,

Milwaukee, Wis.

Ima najbolje pijače in vedno pripravljen prigrizek, po zmernih cenah.—Lokaini in potujoči rojaki—dobrodošli!

Slovenec in Hrvatom!

namenjamo, da izdelujemo ramovrstne

obleke, po najnovjšem kroju. Unizko delo; trpešno in lično. V zalogi imamo tudi razne druge potrebščine, k spa-

daži v delokrog oprave — oblek. Pridite in ogledite si našo izložbo. Z vsem spoštovanjem

1853-55 Blue Island Ave.

Chicago, Ill.

J. J. DVORAK & CO.
UNION CLOTHIERS—TAILORS
BLUE ISLAND AVE.

Vi se ZAVEDATE

da je slika najboljši spomin na poroko. Priskrbiti si najboljše.

Zglasite se pri

Wilke

dobropoznanemu fotografu, ki izdeluje vsakovrstne in najfiniješe

slike: otroke, družine, skupine, ženitve in društvene skupine.

Fotografira tudi zvečer po naročilu.

1438-1440 BLUE ISLAND AVE., CHICAGO.

NA VOGALU 14. PLACE.

TELEFON CANAL 287.

USTANOVILJENO 1883

Izdelujemo obleke po meri po \$20, \$22, \$25.

Prodajemo gotove obleke po \$10, \$12, \$14, \$15.

Imamo veliko zalogo modernih klobukov v najraznovrstnih bojah.

V zalogi imamo tudi veliko zalogo srajc, kravat, jank, spodnjih hlač, opank, i. t. d.

Za mnogobrojna naročila se priporoča PRVA HRV. TRGOVINA ZA OBLEKE

JURI MAMEK,

1724 S. Centre Ave., Chicago, Ill.

Zdravljenje mož v 5 dneh

brez noža in bolečin

Varicocele, Hydrocele (RAZŠIRANJE ŽIL)

Ozdravim vsacega, kdo trpi na Varicocele, Strieturi. Dalje ozdravim nalezljivo zastrupenje, živčne nezmožnosti, vodenico in bolezni tiščočih se mišic.

Ta prilika je dana tistim, ki so izdali že velike svote zdravnikom ne da bi bili ozdravljeni in moj namen je, pokazati vsem, ki so bili zdravljeni od tucatov zdravnikov brezuspešno, da posedujem le jaz edino sredstvo, s kterim ozdravim vspešno.

Za neuspešno zdravljenje ni treba plačati—le za uspešno Ozdravim pozitivno žlečedne bolezni, pljučna, na jetrik in ledvicah ne glede kako stara je bolezen.

Tajne moške bolezni zdravim hitro, za stalno in tajno. Živčene onemoglosti, slabost, zguba kreposti, napor, zastrupenje in zguba vode. Pljučna, nad: Bronchitis, srčne bolezni in pljučne zdravim z mojo najnovejšo metodo.

Ženske bolezni v ozadju, beli tok in druge zdravim za stalno. —Zastrupljenost in vse druge kožne bolezni kakor prische, ture, garje, otekline.—Močni tok in druge bolezni. Preišče in svetuje zastonj. Govorimo slovensko.

DR. ZINS, 41 SO. CLARK ST. CHICAGO

between Randolph and Lake Sts.

Urađuje: od 8 ure zjut. do 8. ure zvečer. V nedeljo: od 9 ure zjut. do 4 ure poj

ALOIS VANA

—izdelovatelj—

sodovice, mineralne vode in raznih neopojnih pijač.

1837 So. Fisk St. Tel. Canal 1405

Jako važno vprašanje?

"Ali sem že poslal zaostalo naročnino na "Proletarca"?"

Se ne! —

Pogovarjal sem se z delavcem, unijonistom, pa mi je rekel, da ne mara za socializem. "Zakaj ne?" sem ga vprašal.

"Zato, ker socializem hoče razdeliti premoženje," odgovoril je naglo.

"Koliko hiš imaš?" vprašam ga dalje.

"Nobene."

"Kako dolgo že delaš v tvornici?"

"Petnajst let."

"In nimaš nič?"

"Imam ravno toliko kolikor dobim koncem tedna."

"Hm! Petnajst let delaš, pa nimaš nič, niti sigurne službe ne. Pa se še bojiš delitve. Kje stanuješ?"

"Kadar delam, najmem si sobo; če sem pa brez dela, grem v prenočevalnico, kjer dobim posteljo za deset centov."

"In ti ne maraš za socializem, ker se menda bojiš, da bi moral spati z Rockefellerjem?"

"Kako to?"

"Povedal si, da nimaš ničesar kar bi se moglo razdeliti — razun desetcentne postelje, dasi že delaš petnajst let."

"Je že tako — all right, all right, all right."

"In tudi bo tako, dokler bodeš ti in večina naših tovarišev, delavcev, mirno gledalo, kako si kapitalisti delijo plodove našega dela. Vidiš, socialisti hočejo, da se razdeli — ne premoženje! — ampak delo, tako da bomo vsi imeli koristi od dela; premoženje ali produkt, kar ga izdelamo, bo pa skupna lastnina vseh tistih, kateri bodo delali, bodisi z umom ali rokami. Socializem ti bo dal tisto, kar ti danes uzamejo kapitalisti, tako da od vsega svojega trdega dela nimaš nič. Razumeš zdaj?"

"Malo že razumem. Pa kaj? Čemu sem pa v uniji? Moja unija bo že skrbela zame, da bo vse all right."

"Ali si bil že kdaj na štrajku?"

"Dostikrat; trde boje smo že imeli."

"Zakaj?"

"Izdali so proti nam sodno prepoved."

"Kdo je zahteval sodno prepoved?"

"Boss, kdo drugi?"

"In kdo je izdal prepoved?"

"Glej ga! kdo bi drugi kakor sodnik."

"Ali poznaš dotičnega sodnika?"

"Nekoliko. Spominjam se, ko je pred več leti kandidiral za sodniško mesto. Imel je tudi majhno politično službo."

"H kateri stranki pripada?"

"Najprvo je kandidiral na republikanskem tiku, pa je propadel. Potem je šel k demokratom in je bil izvoljen."

"Si ti glasoval zanj?"

"Da, dvakrat zaporedoma."

"Zakaj?"

"Čudno vprašanje! Jaz sem vendar republikanec. Glasoval sem zanj prvič, ko je bil republikanski kandidat, in ker se mi je mož dopadel, sem mu dal svoj glas še v drugič, ko je kandidiral kot demokrat."

"V zahvalo je pa tebe in tvoje tovariše oplazil s sodno prepovedjo, ko ste štrajkali za večjo plačo. Dober človek, kaj?"

"Kaj se čuje — on mora to storiti, če so že take postave."

"Ali več kako so prišle sodne prepovedi zoper delavce?"

"Postava je menda taka."

"Kdo je izvolil poslane, ki so naredili to postavo?"

"Zdi se mi, da vsi."

"Kaj pa če bi na primer izvolili koga drugega, kateri bi ne napravil take postave proti delavcem. Ali bi ne bilo boljše za nas?"

"Seveda bi bilo boljše."

"Dobro. Ali si že slišal, da je socialistična stranka zoper vsak protidelavski zakon?"

"Nehaj, nehaj — tako pravijo vsi, predno so na krmlu."

"Res je, da 'pravijo' tako 'vsi' kateri so danes na krmlu. Toda v tem slučaju pravimo tako 'mi' ne 'oni'."

"Kako misliš?"

"Tako, ker mi delavci, kateri delamo z rokami in umom, tvorimo sami svojo stranko, vodimo je sami in rešujemo vsa vprašanja pri stranki mi vsi. Ako smo

torej socialisti izvoljeni v javne zastope in urade, stali bomo vedno z našimi tovariši delavci, kajti vežejo nas eniniste koristi. Vidiš, tukaj je razlika."

"Zdi se mi, da je to prav."

"Pomislil, premišluj in skušaj se prepričati, da se ti ne bo samo 'zdelo'. Ali imaš kaj besede pri republikanski stranki?"

"Jaz sem navadni delavec; kako bi imel kakšno besedo tam, kjer je vsepolno advokatov in drugih gospodov, s katerimi se ne morem kosati."

"Kako potem veš, da si republikanec?"

"Glasujem za republikance, to je vse."

"Vidiš tamkaj Johna, najinega tovariša? On je član socialistične stranke."

"In kaj je v tem razlike?"

"John je pravi član. Ima besedo v svoji stranki. Vsak čas ti lahko pokaže člansko karto. Njegova karta je ravno toliko vredna kakor Debsova ali katerega drugega voditelja našega gibanja. In kadar pride do glasovanja o kateri važni stvari v stranki, Johnov glas velja ravno toliko kot Debsov. Vse zadeve v naši stranki vidimo in upravljamo z enakimi pravicami in dolžnostmi vsi člani. Ako se pokaže med nami kakšen slepar, ga pa vržemo ven. Pri republikanih in demokrati stranki pa odločujejo vsem samo advokatje velikih korporacij, politični bossje in trustjani sami. Take osličke, kot si ti, rabijo samo takrat, kadar so volitve, da jim s svojimi glasovi podaljšate mestne službe in da pomagata, ohraniti korupcijo in sodno prepoved, ki vas potem x zahvalo nemilo opleta po potnih hrbtih, kadar štrajkate za malo več drobtin, ki odpadajo z mize kapitalistov."

Ako imaš v glavi možnost, boš sedaj premišljal o tem, potem pa storil kot smo storili mi."

Pobesil je glavo in se zamislil. Ko sem ga zopet srečal meseci pozneje, me je veselo pozdravil s "Halo, sodrug!" in z kakim ponesom je izvelkel iz žepa člansko karto socialistične stranke.

"Dobrodošel sodrug! Da si nam dobrodošel!"

— Oscar Leonard.

Splošen pregled.

— Situacija v železarski in jekleni industriji je po poročilih kapitalističnih listov zelo nejasna in slaba. Vzroke je iskati, ker ba je železniškim družbam primanjkuje denarja za nove gradnje.

Da so ti vzroki neresnični, pa potrjujejo skušnje od leta 1896—1900. Takrat ni imel nihče preveč denarja. Najmanj so ga pa imele železniške družbe. Vzlic temu so takrat železniške družbe dale namodestiti železne šine z jeklenimi, naročile so velike, težke lokomotive, pa tudi vozove, katerih ni bilo treba.

Zakaj? Takrat je bil material po ceni. Torej je sedanjo krizo v železarski in jekleni industriji logično iskati v visokih cenah za material.

Ko je leta 1907 čez noč prihrumela finančna panika. So takrat vsi pričakovali, da bodo padle cene. Ali cene niso padle.

Zopet zakaj? Po Aldrichovem colninskem predlogu smo dobili visoko colno. Visoka colnina je zavarovala ameriške industrialce in inozemske industrialce je zaprla ameriški trg. To se je vzrok, da po finančni paniki niso padle cene in da danes oddajajo delavce v tvornice za jeklo in železo.

Mi smo stokrat že pisali, da visoka colnina koristi kapitalistom, škodi pa delavcem. Sploh ljudstvu vobče.

Danes je dokaz tukaj! Delavci: Ako bodele še v prihodnje glasovali za kapitalistične stranke, ki so zaščitnice visoke colnine, tedaj ne vemo s kakšnimi dokazi naj pridemo na dan, da Vam bo padla mrena raz oči.

— Velike razredne boje imamo sedaj v Nemčiji in Angliji. V Nemčiji gredo kovinskih industrialcev z izprtjem vsem delavcem, ako ne končajo štrajk v ladjedelnicah. Na Angleškem so pa kapitalisti izprli delavce v la-

djedelnice. Prizadeti je 30 tisoč železarskih delavcev (kotlarjev) in 20 tisoč pomagačev. Izprtje obsega za sedaj le severne angleške in škotske ladjedelnice. Delavci so dobro organizirani, imajo tudi močan podporni sklad.

Vsled tega grozijo delodajalci, da bodo izprli tudi premogarje in tekstilne delavce.

No, kaša pa ni tako vroča, da ne bi jo mogli pihati delavci. Kapitalisti naj le pazijo, da ne bodo urezali sebe.

Tembolj bodo kapitalisti sejali veter, temvečji bo prepad med delavci in kapitalisti, temvečja bo razredna zavednost med delavci.

— Edvard Shurtleff predsednik ilinojske državne zbornice v kateri so sami kapitalistični poslanci, je zadnje leto naložil v podjetjih 30 tisoč dolarjev.

Ako pomislimo, da mu njegova "čas" nosi na leto le tisoč dolarjev, njegova advokatura v malem kmečkem gezu le toliko, da lahko vsake dve leti kupi nov otroški voziček, tedaj lahko vpraša vsakdo: "Kje je ta človek dobil denar?"

— Francoska vlada je zabranila egiptovski narodni stranki obdržati kongres v Parizu. Egiptovska narodna stranka ne more vsled britskega nasilstva obdržati kongresa na domačih tleh.

Ta podli in strahopetni čin francoske vlade je podpiralo vladno časopisje s puhlo frazo: "Egiptovska narodna stranka dela za panislamizem (zduženje mohamedancev proti kristjanom) v Afriki. Bati se je, da agitacija zaide tudi v francoske kolonije."

Na to je pa komitej egiptovske narodne stranke izjavil, da so v stranki združeni vsi Egiptjani ne glede na vero.

Kongres se bo sedaj vršil v Bruslju, ako bo to dovolila belgijska vlada.

Ta dogodek je dokazal, da je francoska vlada ponižna deklaracija, ki izsesava domačine v Egiptu in jih drži z železno pestjo k tlom.

— Na Dunaju so delavci priredili veliko demonstracijo proti draginji. Že konjsko meso se je podražilo tako visoko, da si ga navadni delavec ne more privoščiti toliko, da bi se najedel do sita.

Demonstracije, pohoda po mestu se je vdeležilo 150 tisoč delavcev.

— V državi Wisconsin se je neki kmet imenom Dietz uprl bircu (državni sili), ko ga je hotel aretirati.

Dietz, jako priljubljen med ondotnimi kmeti, dober gospodar, ki živi v patriarhalnem razmerju s svojo številno družino, verjame še v pravo prvotnih naselnikov: moj dom je moj grad.

Pred leti se je uspešno branil v smislu svojih nazorov proti neki grabežki lesni družbi. Z orožjem v roki je branil svojo posest. Vstrelil je baže tri najete birci ali morilec lesne družbe, ko so ga hoteli z orožjem v roki prisiliti, da se brezpogojno vda lesni družbi. Dietz je sedaj star 50 let. Deset let se je uspešno branil s svojo bojno taktiko proti lesni družbi.

Moloh, kapitalizem je tega milorjubnega kmeta spremenil v zver. Kapitalizem je včinkoval tako na njega, da ne zaupa sodišču. Dogodki izza boja med njim in lesno družbo so vplivali najbrž tako močno na njega, da se je vprl bircem, ki so v imenu države mu hoteli dostaviti pozivnico pred sodišče. Seveda bo Dietz v tem boju napram državi podlegel.

Ali znežljivo v tem boju med posameznikom in državo je, da je šerif (okrajni birc) nastopil proti njegovim otrokom, kot napram vojakom sovražne vojske.

Ko sta šla sin in hčerka v bližnje mesto kupovat živila, so jih šerifovi pomagači obstrelili iz zasede, dasi nista bila oborožena. Torka je nevarno ranjena in malo je upanja, da bo okrevala.

Ako je oče prišel s sodiščem v navskrižje, vprašamo odprto, po katerem zakonu imajo birci in njegovi pomagači pravico streljati na njegove otroke, ako niso otroci v nobeni zvezi s konfliktom med očetom in državo?

Po naših nazorih in po nazorih

vsakega pravdnika, je navaden in zavraten umor, če umrje hčerka Dietza.

Ali mi dvomimo, da bo država kaznovala morilca.

Saj je do danes kapitalistična pravica še vedno dokazala, da najd v pravosodju in ob pravem času svojo mejo za hudodelstva državnih birciev.

Bliščeči diamant pod vratom milionarke je kristalizacija solz, ki jih pretaka milione lačnih otrok.

— Po zatrdilu londonskega učenjaka William Ramsay-a stane danes jedna unča radija \$2.100.000. Lansko leto je bil radij tri milione dolarjev unča. Tedaj ga je bilo četrta unča na celim svetu. Letos ga je pa potemtakem že nekaj več.

STRANKA.

Vsem soc. klubom, podrejani jugoslovanski soc. zvezi v Ameriki na znanje:

Na seji centralnega odbora jugoslov. soc. zveze z dne 6. sept. t. l., se je razredilo jugoslovanske soc. klube po številkah, kakor sledi:

Jugoslovanski soc. klub številko:

1. Chicago, Ill. sl.*
2. Glenoe, Ohio. sl.
3. Allegheny, Pa. hr.**
4. La Salle, Ill. sl.
5. Conemaugh, Pa. sl.
6. Chicago, Ill. hr.
7. Chicago, Ill. sl. ž.***
8. Cumberland, Wyo. sl.
9. Milwaukee Wis. hr.
10. Vandling, Pa. sl.
11. Kenosha, Wis. hr.
12. East Pittsburgh, Pa. hr.
13. Sygan, Pa. sl.
14. St. Louis, Mo., hr.
15. Johnstown, Pa. sl.
16. Clairton, Pa. hr.
17. Chicago, Ill. hr. ž.
18. Youngstown, Ohio. hr.
19. So. Shawna, Pa. hr.
20. Chicago, Ill. sr.*
21. Kansas City. sl.
22. Chisholm, Minn. hr.
23. Seattle, Wash. sl. in sr.
24. West Pullman, Ill. sr.
25. Indianapolis, Ind. sl.
26. Steel, Ohio. sl.*
27. Cleveland, Ohio. sl.

Opomba: *) sl.—slovenski, sl. ž.—hr. ž.—hrvatski ženski; **) sr.—srbski, klub ali udruženje.

Klubi so razdeljeni po starosti in številke ostajajo. Vsi soc. klubi naj si notirajo svojo številko.

Tekom 10. dni odpošlje gl. odbor vsa najpotrebnejša.

Pravila, vstopnice in druge tiskovine so že v tisku. Naročene tiskovine, kuverte in papir smo pridržali nazaj, ker se niso bile številke razdeljene. Temu ni kriv glavni odbor. Vse delo je zakasnelo splošno glasovanje.

Po dokončanem splošnem glasovanju je pripravljali odbor konstatiral razmerje glasov, narkar se je konstituiral glavni odbor. Tajnikom so izvoljeni sodrugi John Petrich, Marič in B. Savič, finančnim tajnikom pa sodr. St. Zlodi.

Nadaljna navodila sledijo v kratkem pismeno.

Glavni odbor jugoslov. soc. zveze v Ameriki.

STE ŽE POSTALI DRŽAVLJANI?

Če še niste, je najbolje, da si takoj nabavite knjižico v slovenskem jeziku: "Naturalizacijski zakon" — poljudno raztolmačen za vsakega.

Knjižica stane samo 12 ct. in se jo naroči pri sodr. John Petriču 2708 So. Lawndale Ave., Chicago.

DOBRO SLUŽBO

lahko dobi vsak mladenič ali gospodična na železnici ali pa pri "brezžičnem brzojavu". Odkar je osemurni delavnik postal zakon in se množe brezžične postaje, primanjkuje približno 10.000 brzojavnih vslužbencev. Začetniki dobivajo \$70 do \$90 mesečno. Naša šola je pod nadzorstvom višjih brzojavnih uradnikov. Vsem, ki dokončajo šolo s popolnim vspehom, so službe osigurane. Pišite za podrobnosti šolskemu zavodu, ki vam je najbližji. National Telegraph Institute, Cincinnati, O., Philadelphia, Pa., Memphis, Tenn., Columbia, S. C., Davenport, Ia., Portland, Ore.

Po navodilu slovenske angleške slovnic, tolmača in angl. slov. slovarja se lahko vsaki preprosti človek angleščine, kakor jo v navadnem življenju rabi priučil, kar je v tej deželi nujno potrebno ako hoče kak boljši posel in neodvisno živeti. Knjiga v platno vezana stane samo \$1.00 in je dobili pri

V. J. KUBELKA,

538 W. 145th St., New York.

Veliki uspehi.

Iz zgodovine bi lahko naveli na stotine primerov, ki kažejo kako se z malimi sredstvi dosežejo veliki uspehi, vendar jih v gotovem oziru zamoremo videti vsaki dan, posebno v slučaju bolezni. Nevarna bolezen se zamore ozdraviti, hude bolezni se zamorejo skoraj v trenutku odpraviti, ako se vzame nekolič dobrega zdravila. Oseba, ki trpi na zgubi teka, telesni slabosti, brez vsake energije ali poguma zamore pogosto zadobiti svoje prejšnje zdravje, ako pije Trinerjevo ameriško zdravilno grenko vino. Njen tek se bo povrnil ter prebavni organi bodo zopet ojačeni in usposobljeni za svoje naravno delovanje. To sredstvo, katerega sestava je bila preč pehe v boleznih želodca, drevovja, krvi in živcev. Njegova sestava je vlada potrdila.

V lekarnah Jos. Triner, 1333—1339 South Ashland Ave. Chicago, Ill.

Stara navada je zdraviti revmatizem, trganje po udih, neuralgijo, zvinjenje itd. z Dr. Richterjevim "Pain Expeller". Pravi Pain Expeller se dobi tudi v Ameriki v sleherni lekarni za 25 centov steklenica in se spozna po varstveni znamki s sidrom. Pri kupovanju je treba na to paziti.

Posredovalna pisarna za nakup in prodajo je hiš, stavišč itd.

PETER MATELIČ,

Škofja ulica št. 10, Ljubljana (Kranjsko)

ima naprodaj različne hiše z in brez trtov, dalje, koncesionirane obrtne

V staro domovino potujočine se priporočam, da se zaupno obrnejo na to pisarno.

FRANK UDOVIČ,

EKSPRESMAN

1643 Blue Island Avenue.

CHICAGO, ILLINOIS

Prevaža pohištvo, premog, drva in druga. Oglasite se pri njem.

Oddaljeni rojaki naj pišejo do pisnico.

Gostilna pri Blažu.

1832 So. Center Ave., CHICAGO, ILL.

Sveže pivo v sodčkih in buteljkih prve vrste. — Unijske smodke in druga različna pijača — prima — ki spada v gostilniško obrt.

MODERNO KEGLJIŠČE!

Blaž Kaltineger.

Vse pritožbe glede uredništva in upravnistva naj se pošiljajo direktno predsedniku "Jugoslov. del. tisk. družbe" Franku Podlipcu, 604 N. Curtis, Chicago, Ill.

M. A. Weisskopf, M. D.

Izkušen zdravnik.

Urađuje od 8—11 predpoldne in od 6—9 zvečer.

1842 So. Ashland Ave.

Tel. Canal 476 Chicago, Ill.

LOUIS RABSEL

moderno urejen salun

NA 113 MILWAUKEE AVE., KENOSHA, WIS.

Telefon 1199.

Angleščina

brez učitelja! Slovensko Angleška Slovni- ca, Tolmač in Angl. Slov. Slovar stane samo \$1.00, in je dobili pri

V. J. KUBELKA,

538 W. 145 St., New York, N. Y.

Največja zaloga slov. knjig. Pišite po cenik!

Najboljše in najfinejše obleke so po nizki ceni na prodaj pri H. SCHWARTZ,

16—18 N. Halsted St., Chicago.

Velika zaloga klobukov, čepic, čevljev, perila in kovčkov. Kdor kupi za pet dolarjev, dobi darilo.

DR. RICHTER'S "PAIN-EXPELLER"

Kaj ti koristi močne milice, če trpiš na revmatizmu.

PAIN-EXPELLER

dobro vdrnjen, ti takoj ojača bolečine in odstrani njih vzroke.

Po 30 in 50 v vseh lekarnah

F. Ad. Richter & Co., 215 Pearl St., NEW YORK

Pazite na varstveno znamko s sidrom.

JOS. PREZEL,

Slovenska Grocerija.

1932 West 22nd Street, med Robey in Lincoln ul.

VOZI NA DOM.

ROJAKI v Waukeganu!

Če kočete piti dobre pijače in se zabaviti po domače pojdite k

B. Mahnich-u,

714 Market Street, Waukegan.

Pri njemu je vse najbolje. Kdor ne vrjame, naj se prepiča.

POZOR! POZOR! JOHN HROVAT,

Hrvatsko-slovenski brivec se priporoča jugoslovanom za mnogobrojen obisk.

Brivnica prvega razreda.

1707 S. Center ave., CHICAGO.

Sodrugi! Priporočajte hrvatskim delavcem "Radniško Stržo," edini hrvatski socialistični list v Ameriki. Naročnina \$2. na leto. Naslov: 1209 W. 18 St. Chicago, Ill.

POZOR! SLOVENCII! POZOR! SALOON s modernim kegljiščem

Sveže pivo v sodčkih in buteljkih in druge raznovrstne pijače ter unijske smodke. Potniki dobe čedno prenočišče za nizko ceno.

Postrežba točna in isbena.

Vsem Slovincem in drugim Slovanom se toplo priporoča

MARTIN POTOKAR,

1625 So. Centre Ave. Chicago

POZOR!

Podpisani naznanjam rojakom v Chicagi in okolici, da sem odprl novi saloon na 825 Blue Island Ave. Točim dobro pivo, vino in dobro visko.

Se priporoča

John Mladič

2236 So. Wood St. Chicago

Leopold Saltiel

ODVETNIK

v kazenskih in civilnih zadevah.

Auto Phone 6065.

Office Phone Main 3065

Residence Phone Irving 4170

URAD: 27 METROPOLITAN BLOCK

Severozap. ogel Randolph in La Salle ulice

Stanovanje: 1217 Sheridan Road.

Aka hočeš dobro naravno vino piti, oglasi se pri

JOS. BERNARD-U

1903 Blue Island Ave. CHICAGO

Telefon Canal 842

Pri njemu dobiš najboljša kalifornijska in importirana vina.

Dr. W. C. Ohlendorf, M. D.

Zdravnik za notranje bolezni in ranocelnik.

Izdravilna preiskava brezplačno — plačati je le zdravila, 1924—26 Blue Island Ave., Chicago. Za dne ure: Od 1 do 3 popol. Od 7 do 9 zvečer. Izven Chicago živijo bolniki naj pišejo slovenski.

Valentin Potisek

GOSTILNICAR

1237-1st St., La Salle, Ill.

Tudi vas, gostilni podrežene pijače in priporoča rojakom za obilen obisk